

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiló avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Vse leto velja . . . 10.— K
pol leta 5.— „
četrt leta 2-50 „
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljnja uvrščena od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Prihodnja številka „Učiteljskega Tovarisa“ izide dne 15. januarja 1915.

Ob sklepu leta.

Še nikoli nismo živeli v tako težkih časih. Strašna sedanja vojna je zahtevala tudi od slovenskega učiteljstva žrtve. To čutijo učiteljske rodovine, to čutijo naše šole, to čutijo naše organizacije in to čutimo seveda tudi mi. Mnogo naših sodelavnikov in plačujočih naročnikov je pod orožjem. Jasno je, da more to dejstvo le slabo vplivati na list.

Materialne sile učiteljstva, ki je ostalo doma, so izčrpane. Postranskih dohodkov in zaslužkov ni. Obrtne-nadaljevalne in gremialne šole so zaustavile svoje delo, tako so tudi primerni postranski dohodki učiteljstva v pre mnogih krajih usahnili. Tudi vsi drugi viri so se posušili. Učiteljstvo je torej navezано na svoje skromne službene prejemke, ki pa mora od njih vedno in vedno dajati zdaj v ta, zdaj v oni dobrodelni ali človekoljubni namen. Učiteljska skromnost je postala še skromnejša; to kažejo izdatki za hrano in obleko, ki so pač taki, kakršni odgovarjajo tesnim dohodkom. Vrhutega še skrbi, strah, zle slutnje! Koliko je učiteljskih rodovin, ki so jim sinovi na bojnem polju! Koliko je učiteljskih zborov, ki so jim tovariši v krvavem metežu! Koliko osamelih šol — nenadzorovanih, nepoučevanih otrok!

Težko, strašno, grozno je tako življenje! A zapoved je taka — torej mora biti tako: iz krvi in smrti se rodi nova zemlja . . .

Ta splošni položaj je udaril tudi nas. Naporavna naročnina za leto 1914. je dosegla višino 6500 K! To je pač vsota, ki je treba resno računati z njo. Dolžniki, ki so ostali doma, gotovo store svojo dolžnost, o tem smo prepričani.

Vkljub tem obupnim razmeram smo storili vse, kar je bilo v naših močeh, da smo ohranili list in da smo zadoščali potrebam in zahtevam današnjega časa. Kdor bi zahteval kaj več in kaj drugega, bi s tem dokazal, da ne umeva težavnega položaja. Več se nam ne zdi potrebno in umestno govoriti. Prilika za to se ponudi pozneje, ko zopet zavladajo težko pričakovane normalne razmere.

Dolžnost pa nam veva, da se z iskreno zahvalo spominjamo ob sklepu letošnjega letnika vseh tistih tovarišev in tovarišic, ki so nam ostali zvesti v najtežavnejših časih in razmerah, kar jih pozna naša zgodovina. Dokazali so v dejanju svojo globoko stanovsko zavednost, ki je ne more omajati ali zažušiti nobena sila. Ob trdni veri v njihovo zvestobo moramo s ponosom reči, ga ostanemo tudi v bodočnosti, ker smo premagali sedanje težave!

Apelujemo na vsakega posameznika, zlasti pa na okrajna učiteljska društva s prošnjo, naj razvijejo za naš list najzavahnejšo agitacijo! Ostanemo naj nam vsi dosedanja plačujoči naročniki, ki nam naj pridobijo novih podpornikov. Z nado, da se to resnično zgodi, stopamo pogumno v novo leto, ki bodi nam in naši domovini veselejše in srečnejše od preteklega!

Zahajajte samo v lokale, kjer imajo na razpolago naš list!

Vojna.

JUNAKOV GROB.

Ivan Ličar.

Zaradi bolezní, ki si jo je nakopal na južnem bojišču, je umrl v bolnišnici v Zaplati v Slavoniji tovariš Ivan Ličar, učitelj v Brežicah, v 25. letu svoje dobe. Tako mlad, pa je moral umreti!

Pokojni tovariš Ličar je služboval kot pomožni okrajni učitelj v Podsredi, Kozjem, Sevnici in Brežicah. Rojen je bil v Trbovljah iz znane muzikalične rodovine organista Ličarja. Sam je bil veselega temperamenta ter izvrsten pevec in glasbenik. — Tragika zgodnje smrti tovariša Ličarja leži v tem, da se je poročil dva dni prej, preden je moral oditi na bojno polje. To je bilo dne 28. avgusta t. l., ko je vzel v zakon hčerko tovariša Bračiča, nadučitelja pri Sv. Vidu poleg Planine, ljubeznivo mladenko Jožico Bračičevo.

Doma objokujeta njegovo zgodnjo smrt užaloščena oče in mati, pri Sv. Vidu pa toguje njegova mlada žena-vdova. Za njim pa žalujemo tudi njegovi tovariši, ki smo vsi radi imeli simpatičnega in povsod priljubljenega mladega tovariša.

Bodi junaku - učitelju lahka zemlja in blag spomin!

Josip Krauland.

Josip Krauland, nadučitelj v Beli peči na Gorenjskem, je moral kot nadomestni rezervist 17. pelotnega polka takoj ob začetku vojne na severno bojišče. Tamkaj je zbolel na hudem revmatizmu. Prepeljali so ga v rezervno bolnišnico v Miskolcz, kjer je umrl v 30. letu svoje dobe.

Pokojni nadučitelj Krauland, ki je bil sicer nemške narodnosti in je služboval na nemški šoli, je bil iskren in zvest tovariš, ki je z nami vred hrepenel po lepši bodočnosti kranjskega učiteljstva.

Bodi ljubemu tovarišu ohranjen najlepší spomin tudi med nami!

Franc Kuhar.

Na južnem bojišču je padel rezervni poročnik Franc Kuhar, učitelj v Pirničah v Ljubljanski okolici. Krogla ga je zadela v glavo. — Nekrolog priobčimo prihodnjič.

Učitelju-junaku bodi pokoj sladak in neminljiv spomin!

LISTEK.

„Mladim srcem II.“ — Ksaver Meško.¹

Drugi del po Dr. sv. Mohorja izdane Meškove mladinske knjige je toli po vsebini, kolikor po obliki nedvomno mnogo bolj prikladen umevanju mladega bralca, nego je bil prvi del. Meško — sam učitelj (»Moj mali«) — je mnogo pridobil na praksi, kako treba govoriti s takim drobižem. Skrbno se izogiba umetno zverženim stavkom, nikjer ni pridevnik odveč, redko naletiš na dva zaporedna pridevnika, in vobče čuva nad vsiljivimi tujkami. Otresel se je tu prirojene mu »me-

¹ Načeloma o knjigah, ki nam jih založništva ne pošljejo na ogled, ne prijavljamo ocen; tako delajo vsi listi. Da smo napravili danes izjemo, je krivo naše spuštanje, ki ga gojimo do pisatelja-umetnika in do njegovega dela, ki je namenjeno slovenski mladini. U r e d n.

glenosti«, vse je jasno in umljivo, v preprostem slogu pisano, da ne dela nikake težkoče otroku. Dalje ne zaslediš v tej knjigi nikjer one prisiljene »pesniške« navlake, t. j. one skangirane proze, ki se je hotela ravnati po neki drugi publikaciji Mohorjeve družbe (»Pravljice«) vgnezditi kakor nekak »uzor« v našo mladinsko pismenost. Ne piše sicer Meško v pravljiskem tonu naših babic, a tudi ne v prisiljenem, balzamičnem tonu večine naših sejalcev na polju mladinske književnosti. Piše navidezno brezbrizno, in vendar izdaja njegova pripovedniška tehnika veliko brižnost. Da, skoro preveliko. In tako časih, ali le časih zaslediš tuintam nekak »šolski ton«. Ali to je staviti edino na račun njegovih pedagoških pomiselkov, in če v tem pogledu dela mesto makedonske koncesije, ki je sicer na škodo koloritu njegovega običajnega sloga, mu tega učitelj ne more zameriti. Knjiga je namenjena pač mladini za domače čtivo, in kakor taka mora stremeti po preprostosti, jasnosti v slogu, ter mora neglede na krepkeje izraze in reke tega ali onega lokalnega narečja podajati one po slovenski šoli splošno uveljavljene izraze, ki jih umeje otrok vsake slovenske kronovine. Lokalni kolorit izgine iz mladinske

knjige, in tugi individualnost sloga mnogo utrpí. Ali to je zahteva šole, ki hoče in mora družiti.

Toliko, kar se tiče vobče tehnike »Mladih src«.

Glede vsebine lahko trdimo, da bo »Sosedov Peterček« najbolj ugajal brumni mladini, pa tudi »Petelin in gosak«. »Ciganček« ima pa skoro odveč gorjupih primesi, dasi je pravi biser Mešku priljubljenega žanra. »Videl sem srečo« — nekak uvod knjige — otroci ne bodo umele. Pisatelj bi lahko brez tega uvoda udaril kar po sredi v celoto. »Blejsko jezero« ni napačna pravljica (narodna?), ali ravno njo kazijo preumetno sestavljeni stavki. Pridobila bi, ko bi bila širje razpletena. »Moj mali« niso (bržkone) namenjeni naravnost mladini, a brali jih bodo paglavci, ki radi zasledujejo na svojem tovarišu napake, prav radi. Za temi prvimi tremi kratkimi stvarcami (str. 3.—14.) se odpira jedva knjiga naši mladini. In tu odnese »Sosedov Peterček«, pravi sodrug »Poljančevega Cenčka« (»Ml. sr.« I. del) gotovo prvenstvo. Ta hrana pojde dečkom v slast. In je tudi dobra hrana. Povestica je polna veselega, neumornega življenja; le konec izveni turobno, a brez gorjuposti. V »Cigančku« je Meško v svo-

jem elementu. Turobnost, neznano hrepenenje zveni z nežnonapetih strun, in umetnik suče preko njih svoj lók, rahlo jedva dotaknivši se jih, a zdrzema. In ti poluglasni zvoki režejo v srce, globlje in globlje, dokler ne počí struna z nevšečnim treskom. Povest je ganljiva, ali dejal bi, da drži pisatelj mladega bralca skoro predolgo v napetosti tega čuvstva! Ali Meško je kakor dober psiholog poskrbel za vesel finale svoje zbirke. Tragikomična zgodba o »Petelinu in gosaku« pleše v poskočnem alegru do zvršetka knjige. In ta zgodba bo paglavcem po godu. — To je vkratkem vsebina Meškove nove mladinske knjige, ki mora po pretežni večini ugajati. Vsakdanje zgodbe so, posebnega nič, ali tudi nič banalnega — vse sveže. Nič bagateliziranja, nič hlastanja, nič porodnih krčev — cel umetnik se je zastavil z vso svojo silo za našo mladino. Meškova knjiga je dobra in otroci jo bodo tudi radi brali. Dar, ki ga vnovič poklanja mladini, ni mal. Uvrstimo ta zvezek lahko z veseljem v naše šolarske knjižnice, z veseljem in brez vsakega pomisleka, kar se o marsikateri »obče pohvaljeni« mladinski knjigi ne more ravno reči.

Ferdo Plešič.

delovanje najširših krogov, na katere se s tem obračamo. Predvsem se to nanaša na posebne časopisne izdaje, letake, lepake, slike, karikature, pesmi, razglednice, razglase, naredbe, zlasti iz obmejnih okrajev in armadnih poveljstev in oblasti v inozemskih listih in brošur politiške ali vojaške vsebine, vojna poročila in orise v rokopisu, tudi od nasprotne strani. Za pošiljatve takega materiala bo c. kr. dvorna knjižnica jako hvaležna.

STRANKE V NEMCIJI PO VOJNI.

»Berliner Tageblatt« piše: »Kakor se danes ne more naprej vedeti za izid vojne, tako se tudi ne more reči z gotovostjo, kako se bodo vbodoče grupirale stranke. Vendar pa so znaki, ki kažejo v bodočnost in ki jih ni smeti prezirati. Svobodomiselnih poslanec Kopsch je rekel na nekem predavanju: »Nemčija ne sklene miru, ki ne bi vseboval verjetnosti, da bo trajen. Ko pa pride mir, bo treba celiti rane, ki jih je sekala vojna. Skrb za nje, ki se za nas bore in krvave. Nič razlik več med strankami, ki so se v uri nevarnosti vse pokazale kot narodne. Nobene razlike več po rojstvu in veri! Kri, ki je tam zunaj skupno tekla, daje dobro lepilo v dnevih miru. Vlada se bo morala naučiti zaupanja do ljudstva, kakor je ono zaupno stalo na strani vlade, ter mu dati pravice in svoboščin, ki jih mora imeti, da se uveljavlja.« K tej izjavi pripominja vrtislavska socialdemokratska »Volkswacht« »To so krasne besede, ki jih je izgovoril napredni voditelj o bodoči enakopravnosti strank in o pravicah in svoboščinah, ki naj se dajo ljudstvu. In vsekdar bomo, kakor smo bili od nekdaj, pripravljene nastopati z gospodom Kopschem in njegovimi somišljeniki za pravice in svoboščine ljudstva.« — Te pripombe v socialdemokratskem glasilu so značilne za razpoloženje v vrstah socialne demokracije na Nemškem: za kooperacijo z drugimi ali manj sorodnimi strankami.

KAKO IMENUJMO SEDANJO VOJNO?

V Ameriki, ki je daleč onstran od vojne, ki hrumi po Evropi in drugih delih zemlje, imajo dovolj časa za razne razprave o vojni, in tako je tudi neki list razpisal tekmo za svoje čitatelje, in sicer o vprašanju, kako najprimerneje imenujemo sedanjo vojno. Naj navedemo nekatera imena: Evropska vojna, Vojna leta 1914., Vojna trosporazuma, Vojna cesarja Viljema, Slovansko-nemška vojna, Angleško-francosko-rusko-nemška vojna, Vojna evropskih velesil, Veliki konflikt, Vojna, Zadnja vojna. »Allgem. Handelsbladet« pripominja k temu: »Če bi mogli odločevati mi, bi se odločili za zadnje ime.« Berlinski »Vorwärts« pa zaključuje svoje poročilo o tej stvari z besedami: »Mnenje, ki mu gotovo pritrdi vsakdo.« In s tem mnenjem se gotovo strinjamo tudi mi.

KOLIKO ČASA IMAJO SVOJCI VPOKLICANIH PRAVICO DO PODPORE ZA PRESKRBO.

Svojci vpoklicanih dobivajo podporo za preskrbo (če so drugi zakoniti pogoji dani) ves čas, v katerem je vpoklicani zaradi odhoda k vojakom zadržani izvrševati svoj poklic, torej od dneva, ko odrine v vojaško službo in zapusti svoje redno bivališče do vrnitve. Za slučaj, da vpoklicani dezertira ali je sodnijsko obsojen v težek zapor ali še na hujšo kazen, pa preneha pravica do podpore z dnem, ko je vpoklicani dezertiral, ali ko je postala obsodba pravomočna. Ako je vpoklicani v kakem boju ubit, ali če se ga po kakih bitki pogreša, ali če umrje zaradi poškodbe, ki jo je dobil v vojaški službi, ali zaradi bolezni, preden je bil odpuščen iz vojaške službe, pristojna podpora svojem (če so drugi zakoniti pogoji dani) še nadaljnjih šest mesecev od dneva smrti ali pogrešanja. Za svoje vojnih prostovoljcev veljajo glede preskrbe iste določbe, kakor za svoje one, ki so bili uradno poklicani. — Poučite o tej določbi ljudstvo!

POSEBNE IZKUŠNJE POD OROŽJE VPOKLICANIH KANDIDATOV NA TRGOVSKIH ŠOLAH.

C. kr. koresp. urad objavlja: Naučni minister je izdal komisij za izkušnje učiteljev trgovskih šol podobni odlok, ki je bil izdan ravnateljstvom komisije za izkušnje srednješolskih učiteljev. Tistim učiteljskim kandidatom, ki so pred klavzuro in pred ustnimi izkušnjami in čakajo na vpoklicanje v aktivno vojaško službo z ozirom na črnovojniško prebiranje, se mora na njih prošnjo nemudoma dovoliti rok za izkušnjo, da lahko kandidati svojo izkušnjo napravijo še prej, preden nastopijo vojaško službo.

RAZGLAS O DAJANJU POJASNIL O NASLOVIH ZA VOJNO POŠTO.

1. Glavni pogoj za neovirano odpravljanje vseh pošiljatev vojne pošte je, da se navede pravilna (pristojna) številka urada vojne pošte, ki ji pripada adresat. 2. Vsako poveljstvo, vsako vojaško krdelo, vsak zavod ter vsaka posamezna oseba armade v vojni je odkazana uradu vojne pošte z določeno številko. 3. Ako se izpremeni razvrstitev formacij ali ako dobe osebe povelje drugam itd., se seveda večinoma izpremeni tudi pristojna številka urada vojne pošte prizadetih oseb. 4. Da se pošiljačem pošiljatev vojne pošte — ki ne vedo pristojne številke urada vojne pošte, ki ji pripada prejemnik — da prilika v takih primerih pozvedeti pristojno številko urada vojne pošte, je vojno ministrstvo v sporazumu s c. kr. ministrstvom za deželno brambo in s kralj. ogrskim ministrom za deželno brambo ustanovilo naslednje urade za pojasnila, in sicer: a) pri stalnih nadomestnih krdelih vseh čet in zavodov c. in kr. vojske, c. kr. in kr. ogr. deželne brambe ter pri c. kr. črnovojnih okrajnih poveljstvih in kr. ogr. črnovojnih poveljstvih, potem b) pri c. in kr. vojaških poveljstvih v Moravski Ostravi, na Dunaju, v Gradcu, Budimpešti, Požunu, Kaši, Munkaču, Temesvaru, Pragi, Litomericah, Nagyszebeunu, Zagrebu, Insbruku, Sarajevu in Mostarju, nadalje c) pri kralj. ogr. distriktnih poveljstvih deželne brambe v Budimpešti, Segedu, Kaši, Požunu, Kološvaru in Zagrebu. 5. Vprašanja o naslovih za vojno pošto je naslavljati načeloma na stalna nadomestna krdelo (to je nadomestni bataljon, nadomestna kompanija, nadomestna baterija, nadomestni eskadron, nadomestni depot) tistega vojaškega krdelo (tistega zavoda), oziroma na tisto črnovojno (okrajno) poveljstvo, h kateremu je ob mobilizaciji odrinil dotičnik, čigar številka urada vojne pošte se zahteva. Ako to iz kateregakoli razloga ni mogoče, je vprašanje nasloviti, ako gre za osebe, ki so uvrščene pri formacijah c. in kr. vojske, c. kr. deželne brambe ali c. kr. črne vojske na bližnje poveljstvo v točki 4 pod b) navedenih vojaških poveljstev, ako gre za osebe, ki so uvrščene pri formacijah kralj. ogr. deželne brambe ali kralj. ogr. črne vojske, pa na bližnje poveljstvo v točki 4 pod c) navedenih distriktnih poveljstev deželne brambe. Povpraševati se sme pri vseh prej imenovanih poveljstvih, krdelih in zavodih samo pisмено in po pošti. Za to je uporabljati frankirane dopisnice z odgovorom. 6. Na dopisnici I (vprašanje) je navesti: a) šaržo in ime tiste osebe, katere naslov za vojno pošto se zahteva; b) vojaško krdelo (to je polk, bataljon, divizija), oziroma zavod, nadalje pododdelek (to je kompanija, eskadron, baterija), pri katerem je uvrščen dotičnik. 7. Na dopisnici II (odgovor) je namestiti naslov tiste osebe, kateri se naj pošlje odgovor. 8. V točki 4 označena vojaška poveljstva, krdelo in zavodi imajo primerno napotilo. Pripomniti pa se mora, da traja precej časa, preden naznani armada v vojni izpremembe v pristojnih številkah urada vojne pošte stalnim nadomestnim krdelom in črnovojnim (okrajnim) poveljstvom za seboj, in zato ni nemogoče, da izjemoma ta ali drugi naznani naslov za vojno pošto že ni več pravičen ob času, ko ga naznani dotično vojaško oblastvo.

MIROVNI PREDLOGI.

Nekateri ameriški in nemški listi so prinesli vest, da hočejo ameriške Zednjene države meseca januarja staviti vojskujočim se državam nove mirovne predloge.

DELO SLOVENSKEGA UČITELJSTVA ZA »RDEČI KRIŽ«.

Tržaško slovensko učiteljsko društvo 25 K; dram. predstava komunalnega učiteljskega slovenske ljudske šole v Šklednju 140 K; šolska priredba v Središču 90 K; nadučitelj Ivan Saje v Št. Jerneju 10 K; šolsko vodstvo Velika Dolina 17 K; šolsko vodstvo Veliki Podlog 5 K; šolsko vodstvo Veliki trn 57 K; nadučitelj Janko Cvirn v Leskovcu 6 kron 64 v; učitelj Stanislav Legat v Dol. Logatcu 10 K; zbirka učitelja M. Brezovčarja v Št. Rupertu 8 K 48 v; šolsko vodstvo Studenec 7 kron 52 v; šolsko vodstvo Kostanjevica 118 kron; šolsko vodstvo Št. Jurij 15 kron 40 v; šolsko vodstvo v Bovcu 80 K; šola v Letušu v Sav. dolini 64 K + 18 K 50 vin. = 82 K 50 v; Mart. Šalamun, nadučitelj pri Sv. Miklavžu pri Ormožu, nabral 200 K; učiteljsko istotam nabralo za volno 256 K 80 v; učenci in učenke pri Sv. Miklavžu za božičnico vojakom na bojnem polju 64 K; učiteljsko ljudske

šole v Št. Vidu pri Zatični prispevek za december 4 K 26 v; slavnost dne 6. in 8. t. m. v Št. Janžu na Dolenjskem s sodelovanjem učiteljskega in šolske mladine 288 K; Ormoško učiteljsko društvo 10 K; božičnica otroških vrtcev C. M. D. v Hrastrniku 66 K 48 v; skupaj 1562 K 08 vin. V zadnji številki izkazanih K 11072:34 Danes izkazanih K 1562:08 Doselej nabranih K 12634:42

Prosimo nadaljnjih obvestil, oziroma izpopolnil dosedanjih izkazov!

Jan Žižka: Sovražnikov se ne bojte, njih števila ne glejte!

Vabilo

k občnemu zboru »Učiteljske gospodarske in kreditne zadruge v Celju«, reg. zadruga z om. zavezo, ki se vrši v nedeljo, 17. januarja 1915, ob 11. dop. v združnem lokalu v Celju, Breg 26, s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobrenje letnega računa in razdelitev čistega dobička.
4. Volitve v načelstvo in nadzorstvo.
6. Slučajnosti.

Učiteljska gospodarska in kreditna zadruga v Celju, reg. zadruga z om. zavezo.

Načelnik: Član načelstva:
Lud. Černej. Fran Voglar.

Izboljšanje učiteljskih plač na Češkem.

Praga, 24. decembra 1914.

Češka deželna upravna komisija je sklenila izplačevati učiteljske plače za leto 1915, in sicer ne le aktivno službujočim učiteljem, temveč tudi vsem onim, ki se nahajajo pod orožjem. V ta namen je zvišala upravna komisija deželne doklade za 10%. — Ta čin deželne upravne komisije je toliko bolj vreden pohvale, ker tudi Češka čuti vso pezo vojnega stanja. Toda vzlic temu neče pozabiti svojega učiteljskega, da tako dokaže, kako umeva in ceni njega kulturno delo!

Izgovori.

(Konec.)

Alkoholizem, morala in zločini.

Omenil sem že, da v pijanosti manjka kritike razuma, pogleda na posledice in ozirov na družbo. Popolnoma dobro pravi ljudstvo, da »se poživini«, »podivja« Profesor Baer navaja v svoji statistiki o alkoholizmu, da je bilo leta 1878, od vseh kazencev v nemški državi 42% pijancev, in do 77 vseh zločinov proti osebi, npravnosti in državni oblasti se je izvršilo v pijanosti. Statistike drugih držav kažejo, da je do 80% obsojenih zaradi zločina težke telesne poškodbe, uboja, razbojniških umorov, nasilstva, požiga, zločinov proti npravnosti bilo vdanih pijančevanju. Na mednarodnem kongresu na Dunaju je referiral prof. dr. Löffler o 1600 sodnih slučajih in povedal, da je po kroničnem alkoholizmu bilo prav malo soje-

Matere, ki imajo svoje otroke rade, jim dajo za okrepljeno dobrega mleka s Kathreinerjevo Kneippovo sladno kavo.

Kathreinerjeva se po slovitom Kathreinerjevem načinu pripravila iz najboljšega sladu in je za 23 let zdravniško priznana krepilna pijača.

Pri nakupu se mora vedno izrecno zahtevati pristna Kathreinerjeva v zaprtih zavojih s silko župalke Kneippa.

ZBIRKA VOJNE LITERATURE ZA C. KR. DVORNO KNJIŽNICO.

C. kr. dvorna knjižnica je zasnovala zbirko sedanje vojne se tikajoče literature. Zlasti bi rada zbrala kot zodovinski material bodočnosti tiskovine, ki se ne nahajajo v knjigotrštvu. To podjetje pa more popolnoma uspeti samo, ako dobi imenovani cesarski zavod podporo in so-

nih, ampak skoro edino le zaradi akutne pijanosti, po večini zaradi zločinov, ki so jih storili v soboto, nedeljo in ponedeljek, in sicer 59%. V enem samem letu je bilo v enem okraju na Dunaju obsojenih 680 pijancev zaradi raznih zločinov na 294 let ječe. Statistika čeških kaznilnic in poboljševalnic kaže, da je 21% moških in 7% žen pijancev; v prisilnih delavnicah je 65% moških alkoholikov in 28% ženskih. V 34% vseh kazenskih slučajih se je zgo-dil zločin v pijanosti.

Ze slišim ugovor, zakaj navajam tuje statistike; pri nas ni tako hudo. A ljudje, ki so živeli med tujimi narodi in so temeljito proučevali njihove razmere, opazivši življenje, vedo dobro, da glede pijančevanja mi nikakor ne zaostajamo za drugimi. In posledice pa tudi ne izostajajo. Seveda vemo prav dobro, da tu pijo mnogo vodke, da tam popijo mnogo piva, kako je doma, tega pa ne vidimo. Žal, da statistika ni tako zbrana, da bi sami čitali grozne številke — strašno bilanco alkohola.

Alkoholizem in socialno vprašanje.

V Avstriji izdajo letno za pivo okrog 900 milijonov kron, za žganje 350 milj K, a za vino 200 milijonov kron, skupaj torej 1450 milijonov. Za vojaštvo in mornarico izdajo 344.400.000 K. Za alkohol se izda 3krat več nego za militarizem. Tudi druge države izkazujejo velike številke, a bi bilo preobširno navajati vse. Kdor hoče videti in misliti, se bo pač zamislil pri teh številkah. Na Kranjskem popijejo okrog 33.000.000 K, na Slovenskem sploh pa nad 100 milijonov. Strašna malenkost to, kaj ne?! In abstinenco gibanje silno nepotrebna sitnost! Koliko javno podpiranih je prišlo do bede zaradi pitja! Koliko delavne sile se izgubi, uniči z alkoholom! Kajpada, pijača da moč! V resnici pa pitje močno ovira pravilno delo! To so dokazali v Nemčiji poizkusi na vojakih. To jasno kažejo data iz velike opekarnice v Umbridge v Angliji. En del delavcev je bil abstinenten, ostali so pri delu pili zmerno pivo. Celotno je izdelala opekarna na leto 23 milijonov opek. Delavec pive je povprečno izvršil 760.269 opek, abstinent 795.000 opek, torej za 35.131 več; najboljši delavec pivec je izvršil na leto 880.000 opek, najboljši delavec od abstinentov 890.000, t. j. za 10.000 več. Najslabši delavec pivec 659.000, najslabši delavec abstinent 746.000, torej 87.000 več. Tudi na Nemškem so prišli v poslednji dobi do spoznanja, da pitje, čeprav zmerno, jako slabo vpliva na narodno gospodarstvo. Posebno je to dokazal dr. Stehr s svojim opazovanjem v 39 obrtnih zavodih z 59.000 delavci. V Ameriki, v Angliji, v Nemčiji je po mnogih tvornicah strogo prepovedana vsaka pijača med delom. Naš kmet in delavec se silno rad izgovarja s težkim delom, da mora piti. No, drugi so že lahko abstinentje, jaz pa ga moram malo, sicer ne morem delati. Socialni demokratje so po veliki večini delavci, ki morajo tudi teško delati, pa poslušajmo, kaj so letos na svojem kongresu sklenili v Švici:

1. Vsa zborovanja naj se vrše brez alkohola.
2. Pri veseljih naj se toči kolikor mogoče brezalkoholne pijače.
3. Po vseh strokovnih društvi naj se vrše redna predavanja o alkoholnem vprašanju.
4. Strankino časopisje naj redno pri- naša protialkoholne članke.
5. Zidajo naj se hiše z vrtovi za delavstvo, v katerih bližini ne sme biti no-bene gostilnice.

Li meniš, da so to storili, ker da pi- jača moč? In zakaj je vojaško poveljstvo v vseh bojujočih se državah prepovedalo alkoholne pijače vojaštvu? Ponekod so sploh uničili vse zaloge alkoholnih pijač. Čemu to, ako da alkohol moč in greje? Da, spoznali so hinavskega prijatelja, od- krili v njem najhujšega sovražnika, ka- kršnega nima več človeštvo. Izpregledali so, in upajmo, da bo izpregledal še marsi- kdo, ko bo videl, da so njegovi izgovori in pomisleki zastareli, da abstinenca pre- ko njega gre svojo zmagoslavno pot.

Ker se je nekdo spodtaknil pri »Iz- govorih« nad samimi začeticami, upam, da mu ustrežem s polnim podpisom. Ve- selilo me bo, ako se oglasi s kakim »Iz- govorom«, ki ga še nisem obdelal.

Vsem, ki so dobre volje — brez al- kohola:

Prav srečno novo leto!

Ivan Ev. Bezeljak.

Književnost.

Skladatelj Ivan pl. Zajc umrl. V Za- grebu je umrl dne 17. t. m. znani hrvatski skladatelj in glasbenik Ivan pl. Zajc. Po- kopan je bil na deželne stroške, mesto Zagreb mu je dalo častni grob.

Umetniška razstava je bila otvorjena v nedeljo v Ljubljani v Jakopičevem pa- viljonu. Na razstavi so zastopani naši prvi umetniki. Kogar nanese pot v Ljubljano, ta naj ne zamudi obiskati razstave.

Pomen glasbe v malih narodih. V svojem nekrologu o pokojnem skladatelju Ivanu pl. Zajcu piše »Hrvatski Pokret« med drugim: Ob njegovem otru moramo osvežiti spomine, morajo dospeti do nas zvoki neštivilnih njegovih rodoljubnih in sladkih davorij, da občutimo, kako veli- ko nalogo je izvršil v našem narodnem življenju, koliko praznino pri nas je iz- polnil s svojim glasbenim, od Boga dan- im mu darom pokojni Zajc. V malem narodu, na bujenju njegove nacionalne misli, igra glasba eno največjih vlog. Zajc je ugledal vsa narodna čustva, vse težnje in stremjenja. Vsak vztrepet narodne du- še je našel odmeva v Zajčevi glasbi, in se more po njegovih skladbah konstatirati naš narodni razvoj. Z Zajčevim imenom in delom smo mogli preko meji, a to je v veliki meri povzdigalo ponos in narodno samozavest. Zajc pomenja za nas kos ne- davne naše zgodovine, našega preporeda, zato pa mora biti tudi žalost na njegovi smrti splošna, mora biti narodna.

Srednješolske vesti.

Uniformne čepice za srednješolce uvajajo na vseh dalmatinskih zavodih. Gimnazijci imajo na čepicah črko G, realci črko R in učiteljiščniki črko P. Uniform, ki jih je predpisala šolska uprava, letos dijaki še ne bodo nosili.

Preložitev občnega zbora. Letošnji občni zbor »Društva slovenskih profes- sorjev v Ljubljani« je zaradi izrednih raz- mer preložen na poznejši čas.

Srednje šole v Bosni. Iz Sarajeva nam pišejo: Tu v Bosni so že vse srednje šole odprte, nekatere so začele s poukom že pred poldrugim mesecem. Otvoritev nedeljskih šol torej ni odgodena na nedo- ločen čas, kakor je poročal pred kratkim vaš cenjeni list, pač pa sta zaprta kazens- kim potom za leto dni dva zavoda, gim- naziji v Mostaru in v Tuzli, in sicer za- radi lanskih dijaških izgredov.

Iz naše organizacije.

Učiteljsko društvo za ormoški okraj je zborovalo dne 3. decembra v ormoški okoliški šoli. Z ozirom na dejstvo, da je mnogo tovarišev pod orožjem in je na mnogih šolah bil na ta dan pouk, je bilo zborovanje dobro obiskano. V začetku zborovanja se je predsednik tov. Rajšp spominjal v vznesenih besedah 66letnice vladanja našega presvetlega cesarja ter konča s trikratnim »Živio!« na našega vladarja, kateremu klicu se navzoči nav- dušeno odzovejo. Nadalje se spominja tudi mobiliziranih tovarišev, ki so: Rosina, Šijanec, Zolnir, Košar, Najžer in Muzek, ter želi, da bi se kmalu čili in zdravi vrnili v naše vrste.

Zapisnik zadnjega zborovanja odpa- de, ker je tajnik tov. Rosina pri vojakih. Izmed dopisov je omeniti V. okrož- nico Zveze v zadevi učiteljskega sklada za one učiteljske obitelji, ki so njih očetje poklicani v vojaško službo. Tozadevno se je vršila pri Sv. Miklavžu odborova seja in se je poslal vsemu tuokrajnemu učiteljskemu poziv k prispevanju za ta sklad. Temu pozivu se je učiteljsko odzvalo z zneskom 21 K.

O delu učiteljskosti za avstrijski »Rdeči križ« poroča tov. Rajšp. Iz njego- vega poročila je posneti sledeče: Ko je na- stala mobilizacija in se je vozilo vojaštvo skozi naše kraje, je med drugim tudi učiteljsko skrbelo za krepčila vojakom s tem, da je pobiralo naravno doneske ter jih pošiljalo na železniške postaje. Isto delo je vršilo tudi, ko so se z bojišč vo- zili ranjenci. Naše društvo je prispevalo za »Rdeči križ« 10 K in tudi posamezni člani in članice so darovali in še darujejo po svojih močeh v ta namen. Učiteljsko je vplivalo na mladiño, da je ta nabirala robidove liste, ki se ga je na posameznih šolah prav mnogo posušilo. V zadnjem času pa se je po občinah marljivo pobiralo denarne prispevke za volno, iz katere ple- tejo učenke pod vodstvom učiteljic razne zimске potrebščine za naše vojake. Pri učencih pa so se pobirali prispevki za bo- žičnico našim vojakom. Tako je učiteljsko ormoškega okraja mnogo storilo za vojno

pomožno akcijo. Predsednikovo poročilo se vzame za zahvalo na znanje.

K tej točki sta se sprejela sledeča predloga: 1. Vse delovanje učiteljstva za avstrijski »Rdeči križ« naj se vestno zabe- ležuje in po vojni objavi. 2. Štajerska Zveza naj sestavi statistiko, ki bo iz nje razvidno, kako je sloven. učiteljsko za- dostilo ukazu deželnega šolskega sveta glede pletanja vojaških potrebščin, katere dela in v kolikem številu so se izvršila, ko- liko denarja se je nabralo v ta namen itd. To bo neovrgljiv dokaz o patriotičnem de- lovanju učiteljstva za vojne. Vsaka šola naj pa to tudi zase po zgledu nemških šol objavi v slovenskih in nemških listih.

Razmotrivanje, kako je šolsko mladiño poučiti o pomenu sedanje vojne epohe, se je odložilo na prihodnje zboro- vanje, ker se je nam obljubilo tozadevno predavanje. Za sedaj pa se učiteljstvu pri- poroča brošura tov. Kosija iz Središča »Izpod črno-rumene zastave«, kjer je do- volj pripravnega gradiva.

Glede prihodnjega zborovanja se pre-usti odločitev predsedništvu. —ič.

Skupne zadeve.

SLOVENSKA ŠOLSKA MATICA.

V 40. številki našega lista, z dne 20. novembra t. l., smo objavili imenik po- verjenikov S. Š. M. Tiste p. n. poverjenike, ki so se odzvali do 20. novembra svoji na- logi, smo zaznamovali z zvezdico. Od tega dne dalje pa do danes je zopet 11 po- verjenikov poslalo članarino za leto 1914. Prosimo prav lepo še ostale p. n. pover- jenike, da čimpreje pošljejo imenik članov. Takih poverjenikov, ki se še niso odzvali, je še 27 in sicer: na Koroškem 1; na Kranjskem 6; na Štajerskem 12; na Go- riškem 3; v Istri 3 in v Trstu z okolico pa 2. Namesto poverjenika Antona Gruntarja, ki je mobiliziran, je pobrala članarino za sodni okraj Cerčno tov. Albina Gerželi, kar je vse hvale vredno. Mobilizirani so še ti-le poverjeniki: Hren Anton, Macarol Alojzij, Kalan Milko. Naj se namesto teh kdo drugi žrtvuje. Poverjenika tudi ni- ma Ljubljanska okolica.

Učiteljski konvikt.

Darila: Tvrčka M. Grubbauerjevih sinov v Linciu, tovarna šolskih zvezkov, je pisala, da daruje tudi za leto 1914 K 700 za učiteljski konvikt. Šolski zvezki Grubbauerjeve tovarne vstrezajo vsem zakonitim predpisom in to glede papirja, pivnika in linature; zato so se vdomačili ne samo po avstrijskih šolah, ampak tudi izven avstrijskih mej. Tvrčka Fran Ksav. Souvan, zaloga manufakturnega blaga, je darovala za t. l. K 55:60 in tvrčka Gričar & Mejač pa za drugo polletje K 16 (v prvem polletju pa K 33). Obe ti tvrčki prav toplo priporočamo slovenskemu učiteljskemu. Tov. Avgust Korbar 3 K, plačal nekdo, ki je imel »predolg jezik«. **Letnina** za l. 1914: »Učiteljska gospodar- ska in kreditna zadruga v Celju« je na- kazala K 47:98; plačali so: Černej Ljudevit, Griže, 4 K; Kopic Jakob, Št. Lenart, 3 K; Lesbacher Josip, Ruše, K 2:20; Po 2 K so plačali: Žgajnar Matko, Blagovna; Hauptman M., Ribnica; Pavlovič Ivan, Videm; Knapič Janko, Videm; Šumer Hinko, Šmarje; Kelc Ivan, Nova Štifta; Puhhart J., Zibika; Ivančič Joip, Tolmin; Sottler Andrej, Grahovo; Pogačnik Fran, Št. Vid; Puc Fani, Št. Jur; Gorup Josip, Polenšak; Vodenik Simon, Lembah; Zot- ter Ivan, Gornilsko; Gnuš Anton, Dol; Me- jovšek Rad., Reka; Rajšp Josip, Ormož; Würdler Rudolf, Liboje; Cociancig Karla, Loka in Rošker Fran, Loka, vsak K 1:60. Anton Kadunc, učitelj v Tribučah pri Črnomlju, 2 K. Anton Mahkota 2 K; prof. Ivan Maselj je daroval po tovaršu Fran Luznarju 10 K. Hvala!

Kranjske vesti.

—r— **Vič pri Ljubljani.** Tukajšnje šol- ske deklke, ki so pod nadzorstvom svojih učiteljic P. Lampetove, P. Marinkove in M. Košanove napravile mnogo zimskih pletenin za bojujoče se naše vojake, so tudi v tolažbo ubogim gališkim beguncem za Božičnico nekaj poklonile.

—r— **Umrlí odvornik dr. Fr. Munda** v Ljubljani je zapustil večino svojega imetja, ki ga cenijo na več stotisoč kron, podpor- nemu društvu za slovenske visokošolce »Radogojcu«. Spomnil se je tudi Družbe sv. Cirila in Metoda (1000 K) ter Marijanišča v Ljubljani.

—r— »Rdečemu križu« so darovale v času od 24. oktobra do 10. decembra v perilu, posteljini, zimski opravi itd. šole: Medija-Izlake, M. D. v Polju, Zatična, Žaljna, Polica, Grosuplje, Vače.

—r— **Učenke Cesarja Franca Jožeta I. mestnega dekliskega liceja in licejske ljudske šole Mladika** pošiljajo našim vrnim vojakom: 27 parov zapestnikov, 12 parov nogavic, 30 parov kolenic, 15 parov nožnih krp, 1 čepico, 40 naušesnikov, 34 šalov, 23 opasnic, 7 jopičev, 1 srajco (lanelo) in 2 para zimskih hlač, skupaj 192 kosov. — To je že tretja pošiljatev! Poleg tega so voditeljica in učiteljice vsak dan v bolni- cah nahajajo, negujejo ranjence in jim iz- kušajo olajšati stanje z ljubeznivo oskrbo. Učiteljice in učenke zaslužijo vse pri- znanje!

—r— **Umrla je** v Ljubljani gospa J. dert Gorjupova, mati ljubljanskih učiteljev Pavla in Alojzija Gorjupa, stara 79 let. Dobri materi — blag spomin! Obe- ma tovarišema naše sožalje!!

—r— **Iz ljudskošolske službe.** Za su- plentko na ljudski šoli v Črneči vasi je ime- novana Valerija Zlindrova.

—r— **Sadjarški tečaj priredi** kmetij- ska šola na Grmu za mladeniče, ki se ho- čejo praktično izvežbati v obrezovanju in oskrbovanju drevev, v cepljenju in gojitvi drevev za drevesnici. Tečaj bo trajal od 15. februarja do 15. maja 1915. Sprejme si šest vajencev v starosti od 16. let naprej. Sadjarški vajenci dobijo brezplačno hran- in stanovanje, v denarju pa po 10 K na mesec. Prošnje, ki jim je priložiti izpust- nico ljudske šole in krstni list ali pa do- movnico, je vložiti pri ravnateljstvu kme- tijske šole na Grmu, pošta Kandija na Kranjskem, do 5. januarja 1915.

—r— **Viničarski tečaj** priredi kmetij- ska šola na Grmu za mladeniče iz vino- rodnih krajev, ki se hočejo praktično izvežbati v vseh potrebnih vinogradniških in trtičnih delih. Tečaj bo trajal od 15. fe- bruarja do 31. oktobra 1915. Sprejme se osem učencev v starosti od 16 let naprej. Viničarski učenci dobijo brezplačno hran- in stanovanje, v denarju pa po 10 K na me- sec. Prošnje, ki jim je priložiti izpustnico ljudske šole in krstni list ali domovnico je vložiti pri ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu (pošta Kandija na Kranjskem) do 5. januarja 1915.

—r— **Ludovik Punduh**, enoletni pro- stovoljec v c. kr. domobranskem pehot- nem polku štey. 27. in sin tovariša Le- opolda Punduha, nadučitelja v Gor. Lo- gatcu, biva že od 26. avgusta t. l. ko- ujetnik na Ruskem v Simbirsku ob Volgi.

—r— **Učiteljsko osonje** v Tomišlju je nabralo za »Rdeči križ« v Ljubljani: 5 vreče jabolk, in 17 ruh; za zimsko obleko vojakom se je izgotovilo 9 parov zapest- nikov, 12 parov kratkih volnenih nogavic in 19 pletenih zimskih čepic. Tople spođne hlače so še v delu. Za volno so prvič da- rovali posestniki šolsk. okoliša Tomišli drugič jo je kupil tukajšnji krajni šolsk svet. Vse pletilno delo je izvršila tukajšnja učiteljica I. Premelčeva z učenkami po- navljalne šole in rodovine nadučitelja Trošta.

—r— **Iz Velikih Lašč nam pišejo:** Ka- kor na mnogih šolah se je tudi na ljudski šoli v Vel. Laščah takoj po prekinjenju pouka dne 28. septembra t. l. pričelo z iz- delovanjem volnenih oblačil za vojake. V ta namen potrebna denarna sredstva je dovolil »Lokalni odbor v pomoč vpoklica- nih vojakov in njihovih rodovin«, ki je bi- že meseca avgusta sestavljen in ki je tako pri prvem mesečnem nabiranju po vnetih domoljubnih nabral primeroma lep- vsoto 800 kron. Pod vodstvom jako pridne sođelujočih domačih učiteljic je bilo izgo- tovljenih: 114 parov zapestnikov, 92 snež- neih oglavníc, 86 parov dokoleníc, 5t opasnic, 31 parov krp za noge, 18 na- prsnikov in 12 parov palčnikov. — Pri- bližno tretjino izdelkov (126 komadov) je odbor poslal zbirališču naravnih darov na deželnem predsedništvu v Ljubljano, vsa ostala oblačila (277 komadov) pa je podar- jalo učiteljsko vojakom domačinom pred odhodom na bojno polje. — Obdarjenih je bilo 78 vojakov. — Človekoljubno delo je poleg učiteljic in 59 učenk najvišjih 3 od- delkov šole vršilo tudi 50 odraslih deklet žena in gospa. — Imenik sođelujočih in obdarovanih se bo hranil v šolski kroniki. — Čast in hvala vsem! — Obe moški učni osebni pa sta skupno z gospodom županom hodili s šolskimi otroki nabirat robidnega lista. Nabranega je bilo okolo 80 košaric kar je dalo 25 kg. surogata za čaj.

Štajerske vesti.

—š— **Podružnico nemškega »Schul- vereina«** so ustanovili na Grobelnem. Za predsednika je izvoljen železniški asistent Graier na Grobelnem.

—š— **Iz Letuša v Sav. dolini** nam po- ročajo: Na tukajšnji dvorazrednici so naplete učenke iz volne dozdaj 109 ko- sov za vojake. Material je oskrbelo delo- ma županstvo v Braslovcah, deloma so nabrale zanj učenke same. Poleg tega je

Ozirajte se na tvrdke, ki objavljajo svoje oglase v Učiteljskem Tovarišu.

nabralo šolsko vodstvo prispevkov v denarju 64 K, učenci in učenke pa za »Vojaški dan« 18 K 50 v.

—š— **Božičnica C. M. otroških vrtcev v Hrasniku** pod vodstvom obeh vrtnaric je uspela nad vse lepo. Dvorana je bila nabito polna. Čistega dobička je bilo 66 K 48 v., ki smo ga izročili »Rdečemu križu«. Hvala lepa, vsem, ki so pripomogli k uspehu!

—š— **Obsojen.** Odgovorni urednik »Grazer Tagblatt«, Robert pl. Hofmann, je bil obsojen na 50 K globe in poravnavo sodnijskih stroškov. »Grazer T.« je namreč objavil članek, v katerem je dolžil odvetnika dr. Brejca iz Celovca velezidaje. Dr. Brejc je navedeni list tožil, in sodišče je obsodilo urednika.

—š— **Iz Selnice pri Mariboru** nam poročajo, da se je nedavno tega vrnilo iz Gradca zadnjih 6 Selničanov, ki so bili začetkom vojne aretirani in prepeljani v Gradec; izkazala se je njihova popolna nedolžnost.

—š— **V Mariboru je umrla** gospa Marija Stegnarjeva, rojena Kosova, stara 64 let. Rajna je bila soproga bivšega idrijskega deželnega poslanca tovariša Srečka Stegnarja, sedaj vpokoj. učitelja c. kr. mariborske moške kaznilnice. Rajnica je bila v mariborskih slovenskih krogih splošno priljubljena in spoštovana. Naj počiva v miru! Cenjeni rodovini naše iskreno sožalje!

—š— **Ormož-okolica.** Tudi učiteljstvo in šolska mladina ormoške okoliške šole so se postavili v službo domovine. Ko je došel odlok zastran ženskih ročnih del v bojnem času, je šolsko vodstvo takoj pripravilo 10 nabiralskih pol, s katerimi so šolske deklince v vsem šolskem okolišu od hiše do hiše pobirale prispevke prebivalcev. Za vsem so nabrale 154 K. Za to vsoto se je takoj naročila volna, in 1. novembra 1914 (ob pričetku šol. leta) so deklince pod vodstvom mariljve učiteljice ženskih ročnih del, gospe Ane Rosinove, z delom začele. Sredi decembra t. l. so bila dela dovršena in poslali smo »Rdečemu križu« v Gradec: 50 komadov ušesnih pokrival, 30 parov zaplestnikov, 28 parov doprtnih rokavic, 25 parov ovitkov za kolena in 50 parov flanelnih krp za noge. — Ker visokorodna gospa grofica Wurmbbrand-Stuppach v Ormožu šolske deklince še nadalje z volno zalaga, se ročna dela v bojne svrhe pridno nadaljujejo. — Dečki so nabrali 2 vreči suhega robidovega listja v bojne svrhe. — Za vojaško božičnico se je med šolsko mladino nabralo 19 K 67 vinarjev.

Goriške vesti.

—g— **Iz Kobarida** poroča šolsko vodstvo: Šolska veselica, prirejena dne 6. decembra v korist »Božičnice« našim vrtilim vojakom, je jako dobro uspela. Velika dvorana in občinski vojaščenici je bila nabito polna občinstva, ki je bilo s prireditvijo jako zadovoljno; zadovoljiv je pa bil tudi materialni uspeh; vstopnine se je namreč vplačalo 206 K. (Ta znesek smo izkazali že v zadnji številki. Op. ured.)

—g— **Zahvala.** Podpisano šolsko vodstvo si šteje v svojo prijetno dolžnost, izreči tem potom najpresrečnejšo zahvalo slavnemu županstvu, kakor tudi slavnim posojilnici v Bovcu za darovanih od prvega 50, a od druge 30 K v svrhu nakupa, potrebnega materiala za izdelovanje oblačilnih potrebščin vojakom na vojnem polju. — Bog plati stotero! — Šolsko vodstvo v Bovcu, dne 16. decembra 1914. Voditelj Uršič.

—g— **Literarni večer,** ki se je vršil v soboto v Gorici in ki ga je priredila goriška podružnica »Društva slovenskih profesorjev«, je uspela vsaj, kar se tiče udeležbe, dobro. Od vseh točk so najbolj ugajale pesmi g. Debeljaka, ki so bile tudi najbolj jasno prednašane.

—g— **Smrtna kosa.** Umrl je v Kostanjevici na Krasu osmošolec Okretič, dijak goriške realne gimnazije. Pokojnik je bil vzoren in odličen dijak.

—g— **Med obolelimi vojaki,** ki se zdravijo v bolnišnici »Rdečega križa« v vojaščenici na Travniku, se nahaja tudi tovariš Josip Prijatelj, c. kr. vadniški učitelj, službujoč na deški vadnici v »Šolskem Domu«.

—g— **Z bojišča k poroki in od poroke v boj.** Z bojišča se je bolan vrnil učitelj tovariš Ciril Kafol iz Čepovana. Dne 19. novembra se je poročil v kapucinski cerkvi v Gorici s Milko Mlekuževo, učiteljico v Lokovcu. Tovariš Kafol se je že vrnil na bojišče.

—g— **Iz Vipolže v Brdih** poroča šolsko vodstvo: Sporočam vam, da so se tudi v tukajšnji mali vasi nabrale precejšnje vsote v denarju in v blagu za »Rdeči križ«. Tako sta tudi te dni nabrali

dve učenki, Almica Skolarisova in Estera Podveršičeva, lepo vsoto 40 K za nakup volne, iz katere se je spletlo deset parov nogavic in šest snežnih čepic. Posebna hvala, da so se pletenine tako hitro izvršile, gre naši vrlim učiteljicam ženskih ročnih del K. Kocjančevi. Pletenine smo porazdelili med domačine, ki so jih poslali svojem, kateri se bojujejo za nas. Vsem darovalcem srčna hvala! Tudi smo odposlali županstvu dve vreči suhega robidovega listja za naše vojake, ki so ga nabrali drobni otroški prstki.

—g— **Za božičnico »Narodne šole« v Krminu** je bilo nabranih 118 K. Vsem darovalcem presrečna hvala!

—g— **Iz ruskega ujetništva** je pisal tovariš Lojze Macerol, učitelj v Šempolaju pri Nabrežini. Leži v bolnici v Kijevu.

Tržaške vesti.

—t— **Na Družbe sv. Cirila in Metoda deški šoli v Trstu** je v vojni 8 učiteljev.

—t— **Z darili ameriške mladine** je bilo dne 26. t. m. popoldne v hiši števil. 2 v ulici Molino piccolo obdarovane nekoliko slovenske šolske mladine.

—t— **S seje mestnega odbora** z dne 4. t. m.: Odobri se izdatek 950 K za učne pripomočke šole pri Sv. Vitu.

—t— **Šolske predstave** učencev in učenk C. M. šol so se vršile dne 20., 23. in 27. t. m. v Narodnem domu na korist božičnice ob veliki udeležbi občinske iz vseh slojev ter z najlepšim moralnim in materialnim uspehom. Posebno je ugajalo »Potovanje po domovini« pod vodstvom tovariša Karla Mahkote.

—t— **Razpis štipendija iz štipendijske ustanove »Ivan Marija Vatovec« za slovenske dijake tržaške državne gimnazije.** Podpisani odbor podeljuje za šolsko leto 1914/1915 iz imenovane ustanove in po določilih ustanovnega pisma dva štipendija v znesku po K 200. — Pravico do štipendija imajo pridni, nadarjeni in potrebni ubožni dijaki tržaške državne gimnazije, ki so slovenske narodnosti ter obiskujejo obilgatni slovenski tečaj na istem zavodu. Ako so sicer dani vsi pogoji, imajo prednost dijaki, rojeni pri Sv. Ivanu, ako bi takih ne bilo, tečaj dijaki, rojeni v tržaški okolici. — Prošnje za podelitev morajo biti pismene in opremljene z listinami, navedenimi v sledečem odstavku ter poslane s pošto na podpisani odbor v roke društvenega tajnika Miroslava Pretnerja, vodje c. kr. pripravnic srednjih šol v Trstu, ulica Fontana števil. 10, II. nadstropje. — Prošnjam je priložiti: rojstni in krstni list, šolska izpričevala vsaj poslednjih dveh tečajev, potrdilo ravnateljstva tržaške državne gimnazije o tem, da je prosilec vpisan kot redni dijak tega zavoda in da obiskuje obilgatni slovenski tečaj in končno ubožni list. — Prošnje je vložiti najdalje do 20. januarja 1915 leta, na kasneje dospete prošnje se odbor ne sme ozirati. — V Trstu, dne 16. decembra 1914. — Odbor dijaškega društva v Trstu.

Istrske vesti.

—i— **Iz ruskega ujetništva** se je javil tovariš Mirko Šiškovič, def. učitelj v Sovinjaku pri Buzetu, sin tovariša Štefana Šiškoviča, nadučitelja v Hrapljanah. O njem je krožila vest, da je padel na severnem bojišču.

—i— **Junaška smrt učitelja otrok pokojnega prestolonaslednika.** Listi poročajo: V Arnsdorfu je bil pokopan na gališkem bojišču ranjeni in v garnizijski bolnici v Klausenburgu umrli rezervni poddesetnik pešpolka 97., Karel Ludwig, učitelj in šolski vodja na Brionih. Pogreba so se udeležili: občinsko zastopstvo, učiteljstvo, njegovi šolski prijatelji, društva itd. Ko so spustili truplo v jama, so vojaki oddali tri strele. V Haidi nahajajoči se ranjenci so se tudi udeležili pogreba. Umrli Ludwig je poučeval otroke pokojnega prestolonaslednika Franca Ferdinanda kakor tudi otroke kneževske dvojice Windischgrätz, kadar so bivali na otoku Brioni.

—i— **Čast, komur čast.** Iz Artviž v Istri nam pišejo: V zakotni vasi smo se spomnili naše uboge tržaške mladine in začeli nabirati darove za C. M. božičnico. Vsaka hiša je radovaljno in iz srca rada dala, ker je uvidela, za kakšen dobrohoten namen gre. A tudi šolska mladina ni zastajala. Med šolskimi otroci je nabranih K 14:80, med Artvižki K 15, v Ostrovci (spadajoči pod artviško šolo) pa K 11:20; skupno torej K 41. — Šolsko vodstvo v Artvižah. — Ponavljamo le še, kar smo že rekli: Čast komur čast! Najpresrečnejša hvala v imenu naše uboze tržaške slovenske mladine mili šolski deci v Artvižah ter vrtilim Artvižcem in Ostrovčanom in

Pri nakupu različnega oblačilnega blaga se blagovolite obrniti na tvrdko

A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mestni trg 10

obstoja od leta 1883.

Vzorci poštne prosto!

Izredno nizke cene!

prav posebno pa tistemu, ki je pobudil v mladini in starejših tako plemenito rodoljubno namisel!

—i— **»Edinost« z dne 22. decembra** t. l. piše: »3000 K je poslala Družbi sv. Cirila in Metoda za Istro podružnica »Hrvatske straže« v Sisku. Tudi belovarska podružnica je poslala lep dar. Beležeč ta dva zgleđna čina narodne požrtvovalnosti in skrbi za narodno vzgojo, obžaluje zaderski »Narodni List«, da so se prispevki iz Dalmacije, ki je poprej prednjačila v požrtvovalnosti za družbo, skrčili. To obžalovanje naj bo tudi zavednim Slovcem v opomin in podbudo, da se bodo spominjali naše slovenske družbe vsaj v tisti meri, ki je možno v sedanjih časih ob sedanjih okoliščinah.«

Splošni vestnik.

V kratkem izide 1. zvezek »Domače knjižnice«, zbirke povesti vseh narodov. Dobi ga na zahtevo, zastojn vsakdo. Kdor želi prevzeti poverjenišvo, naj javi takoj, koliko izvodov želi, za reklamo. Poverjeniki dobe 10% popusta. Založnik dr. Lj. Koser, Juršinci pri Ptuju, Štaj.

Klobuki se podražijo. Kakor nam poročajo, se klobuki podražijo za 10 do 15 odstotkov, in sicer za to, ker so se sirovine podražile skoro za 100 odstotkov. — Humorist pravi na to: »Bomô pa hodili — odkriti!«

Papirnati telovniki za našo armado. Kakor poročajo dunajski listi, je naročila vojna uprava v neki papirnici pri Plznu 100 vagonov papirnatih telovnikov, ki so se izkazali kot izvrstno sredstvo proti zimi.

Za vojake, njihove vdove in sirote se je nabralo, kakor poroča vojno-oskrbovalni urad, v času od 30. novembra do 5. decembra znesek 572.000 kron.

Črevlji bodo dražji. Zveza trgovcev s črevlji je z ozirom na podražitev usnja in drugih črevljarjskih potrebščin sklenila nastavitvi primerno večje cene za črevlje.

Svalčice »Galicija«. »Wiedinski Kurjer Polski« piše, da so 22. decembra na Dunaju začeli prodajati novo vrsto cigaret, pod imenom »Galicija«. Od 100 prodanih kosov, ki stanejo 6 kron, pripade 90 vinarjev akciji v pomoč galiških beguncev na Dunaju. Prodaja se razširi na ves monopolni teren. Kos stane 6 vinarjev.

Vojno posojilo. Po poštnohraniličnem uradu doslej zaračunjeni podpisi vojnega posojila znašajo 2135 milijonov kron, od katerih jih je bilo 400.692.000 polno vplačanih. Prvi, 4. decembra zapadli 30 odstotni plačilni rok je znesel 471.071.000 K.

Razgled.

— **Profesor dr. vit. p. Zulawski umrl.** Iz Krakova poročajo: Tukaj je umrl znani vseučiliški profesor in primarij v deželni bolnišnici dr. Karel Szeliger vitez pl. Zulawski.

— **Kako častijo Nemci spomin padlih vojakov.** Kakor poroča glasilo nemškega »Schulvereina«, so razni sorodniki padlih junakov in njih prijatelji pri stalnih omizjih postavili pokojnikom trajni pomnik s tem, da so plačali na njihova imena pokroviteljstvo »Schulvereinu« ter izobesili diplome z imeni padlih v stalnih lokalih.

— **Česka Matica šolska** tudi v teh kritičnih časih ni pozabljena. Nedavno umrla ravnateljica meščanske šole v Pragi Marija Dudova je zapustila družbi 25.000 K, pok. veleposestnik Svoboda v Vis, Muti je zapustil nad 100.000 v Budjevičah umrli deželni blagajnik Šramek 20.000 K, a vpok. sodni svetnik dr. Brotek, ki se je v Olomucu ustrelil, je ostavil družbi vse imetje 100.000 K. Na ta način so Čehi brez skrbi za svoje manjšinsko šolstvo.

— **Prof. dr. Lamanski umrl.** »Narodni Listy« javljajo, da je sloviti in svoječasnno mnogoimenovani ruski slavist dr. Lamanski v Petrogradu umrl. Pokojnik je bil mnogo let profesor slovenskih jezikov na vseučilišču v Petrogradu. Dosegel je starost 81 let.

— **Sienkiewicz — član ruske akademije.** Kakor javlja berlinska »Kreuzzeitung«, je postal slavni poljski romanopisec Henrik Sienkiewicz prvi član ruske akademije znanosti.

— **Profesorja Hruszewskega,** voditelja galiških Rusinov, ki predava na levovski univerzi, so v Kijevu zaprlji. Prof. Hruszewski je ruski podanik ter se je nahajal na naučnem potovanju.

— **Umrl je v 87. letu** znani starokatoliški agitator profesor dr. Schulte, ki je leta 1870. ob razglasitvi nezmotljivosti papeža, kadar v verskih in nravnih naukih odločuje kot vrhovni učitelj cerkve, z Döllingerjem, Reinkensom in drugimi izstopil iz katoliške cerkve in v knjigi »Der Altkatholicismus« utemeljeval svoj izstop. Bil je znamenit kanonist, profesor cerkvenega prava na vseučilišču v Bonnu, bil je svoj čas tudi član nemškega državnega zbora. Zadnja leta je vpokojen živel blizu Merana, kjer je sedaj kot starokatolik umrl.

— **Poslanska 25letnica.** Dne 15. t. m. je minolo 25 let, odkar je bil dalmatinski poslanec prof. I. Virgil Perić izvoljen poslanca v državnem zboru. Najprej ga je leta 1889., izvolil imotski okoliš za svojega deželnega poslanca, a dne 26. decembra istega leta tedaj združeni volilni okraji Sinj, Imotski, Opuzen, Makarska za državnozbornega poslanca. V četrstoletju svojega poslanskega delovanja je imel profesor Perić vrsto rodoljubnih govorov, zavzemajoč se za politične in gospodarske interese naroda. Neumorno se je zavzemal na kompetentnih mestih za gospodarske potrebe svojega okraja, ki mu je ohranil neomajno hvaležnost in vdanosť. Med vsemi dosedanjimi dalmatinskimi poslanci v državnem zboru je Perić prvi, ki slavi 25letnico poslanskega delovanja.

— **Novo češko vseučiliško poslopje v Pragi.** Praška asanacijska komisija je prejela oficalno obvestilo, da prično graditi novo vseučiliško poslopje v sledeči stavbni sezoni, to je spomladi leta 1915.

— **Poslanec profesor Jan Zamorski — aretiran.** Kakor poročajo cenzurirani graški listi, so v Biali aretirali znanega vodilnega politika vsepolske stranke, državnega in deželneega poslanca vseučiliškega profesorja Jana Zamorskega. Aretacija se je izvršila na podlagi rezultatov hišne preiskave. Prof. Zamorskega so izročili sodišču v Olomucu.

— **Univerza v Solunu.** Kakor poročajo grški listi, pripravlja grška vlada ustanovitev univerze v Solunu. Za turških časov je obstojala v Solunu turška pravna akademija.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

M. G. na P.: Nameravali nismo pač nič hudega. Takih vesti je bilo že vse polno in jih bo še. Vse to učiteljstvu v čast. Zato pa nimamo ničesar popravljati.

Agitirajte za svoje glasilo!
Pridobivajte mu novih naročnikov!

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Radivoj Korene.

Last in založba »Zaveze avstrijskega jugoslovenskega učiteljstva«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Agitirajte, pridobivajte novih naročnikov za naše liste, ki so:

Učiteljski Tovariš — — — — —
— — — — — Popotnik, Zvonček.

Iznova pozivamo vsa okrajna učiteljska društva, naj store svojo dolžnost v polnem obsegu! Vsi na delo!